

Recension

Vårens konstutställningar 2019

Siri Derkert, "The personal is political"

Derkerts engagemang är mer aktuellt än någonsin

Clemens Poellinger

Publicerad 2019-04-10

Följ skribent

Siri Derkert, "Liten flicka i manssamhälle", 1945, olja på duk. Foto: Andréhn-Schiptjenko

Siri Derkert sökte inte skönhet i sin konst – utan liv och sanning

"Rent vatten – ren luft" och "oförstörd jord" skrev Siri Derkert på sina reliefer 1967. En sparsmakad galleriutställning visar konstnärens engagemang i miljö-, freds- och kvinnofrågor. När det skolstrijkas för klimatet är hon aktuellare än någonsin.

Konst | Utställning

Siri Derkert, "The personal is political"

Andréhn-Schiptjenko, Linnégatan 31, Stockholm

T O M 27 APRIL

Vad är det som gör att min blick omedelbart fastnar på ett barnporträtt, skrovligt pastost, flimrande av färg i den fina lilla utställning med verk av Siri Derkert från 1940 till 1970 som just nu visas i galleri Andréhn-Schiptjenko? Kanske det att man måste fokusera för att ansiktet med det lite förskrämda uttrycket ska träda fram bland färgklickarna. De blå tätt sittande ögonen, den genom en trekant antydda näsan, de nästan löjligt rosaröda på kinderna och en krapplocksrod mun formad som ett o. Ett upplöst, expressionistiskt antydande och samtidigt vibrerande kraftfullt måleri. Siri Derkert (1888–1973) sökte inte efter skönhet, utan efter liv och sanning.

"Liten flicka i manssamhälle" kallade hon målningen, gjord redan 1945, men med en titel som pekar framåt till det decennium då ordet "manssamhälle" gjorde entré på bred front: 1960-talet. Det blev hennes decennium framför andra i ett långt liv. Det var då hon som modernistisk pionjär fick den första retrospektiven för en svensk konstnär på Moderna museet. Då skapades de stora offentliga utsmyckningar som gjorde Siri Derkert känd utanför konstvärlden och som många stockholmare passerat dagligen sedan dess. Då blev hennes feminism tillsammans med hennes miljö- och fredsengagemang ett med tidsandan.

Att det just är de kvaliteterna som bidrar till ett förnyat intresse för hennes konst i dag avslöjas av utställningens titel "The personal is political", en tidstypisk slogan som flitigt förekom under den andra vågens kvinnorörelse under 1960- och 70-talen.

Den som vill besöka utställningen i galleriets ny lokaler på Linnégatan kan med fördel ta t-banan till Östermalmstorg. Utmed stationens perronger kan man förbereda sig genom att promenera förbi den 145 meter långa ristade betongvägg som kan sägas sammanfatta den politiska delen av Derkerts konstnärskap.

Där syns bland annat anti-atomvapen- eller fredsmärket, några kända mer eller mindre vänsterradikala namn samt noter ur "Internationalen". Revoltåret 1968 låg när detta skapades strax om hörnet. Osannolikt nog kan verket än i dag, ett drygt halvsekel efter att det färdigställdes, provocera en eller annan ledarskribent trots alla fina butiker som manifesterar konsumtionssamhällets triumf ovan jord.

I utställningen plockas den politiska tråden upp av "Studenterna kommer" från 1967, en skiss till "Sverigeväggen" som förebådar studentrevolten året därpå. "Värnpliktsvägrare" står det i sann pacifistisk anda. Precis som i det färdiga verket som är monterat på Sverigehuset (i dag Uniqlo-butik), arbetar Derkert i collage-teknik. På skissen i form av fastnålade eller tejpade komponenter och improvisatoriska teckningar. På väggen i Kungsträdgården består collage av metallplattor och stålreliefer.

Det är den andra återblicken på Siri Derkerts konst som galleriet arrangerar. I samarbete med hennes efterlevande strävar man efter att visa hennes verk och hålla konstnärskapet levande. Det råder verkligen ingen brist på kopplingar till vår samtid. Tänk bara på de texter som står inristade i "Sverigeväggen": "Ungdomen kommer", "Rent vatten – ren luft" och "Oförstörd jord".

När det skolstrejkas för klimatet uppenbaras den profetiska kraften i Siri Derkerts paroller. Hennes engagemang är aktuellare än någonsin.

 Dela artikeln